

Kroniek Bestuursprocesrecht II

J.C. Binnerts en M.F.A. Dankbaar¹

In dit nummer het tweede deel van de Kroniek bestuursrecht. De auteurs beperken zich tot het jaar 2003 en in het bijzonder de jurisprudentie die in de Jurisprudentie Bestuursrecht (JB) en de Administratiefrechtelijk Beslissingen (AB) is gepubliceerd. Vreemdelingen- en belastingrechtelijke bijzonderheden worden buiten beschouwing gelaten.

INHOUD DEEL I

ALGEMENE THEMA'S

- E-mail
- Belanghebbende
- Termijnen

VOORBEREIDINGSPROCEDURES

BEZWAARSCHRIFTPROCEDURE

- Inhoud
- Verdere gang van zaken
- Mediation hangende bezwaar
- Afdoening bezwaar
- Kosten
- Handreiking bezwaarschriftprocedure
- Rechtstreeks beroep

INHOUD DEEL II

BEROEP IN EERSTE AANLEG

- Indieningsperikelen
- Gang van zaken
- Geheimhouding
- Argumentatieve fuik
- Zelf afdoen
- Termijn nieuwe beslissing op bezwaar
- Hoorplicht
- Ambtshalve toetsing

HOGER BEROEP

VARIA

- Procesbelang
- Voorlopige voorziening

WETGEVING

BEROEP IN EERSTE AANLEG

Indieningsperikelen

Met het oog op de betaling van griffierechten kan een rekening-courantverhouding tussen appellant en het betreffende gerecht worden afgesproken. De Afdeling verlangt dan wel dat de appellant in het beroepschrift dient te vermelden dat het griffierecht ten laste van zijn rekening-courant moet worden gebracht. Anders volgt alsnog een aangetekend verzonden uitnodiging om te betalen. Met de ontvangst van zo'n uitnodiging en met de tijdige betaling van het griffierecht kan dan weer van alles misgaan, met niet-ontvankelijkheid als gevolg, zoals ProRail

ondervond in de Afdelingsuitspraak van 25 september 2003, JB 2003, 319.

De termijn voor betaling van het griffierecht – of beter die voor het herstel van het verzuim om dit reeds bij de indiening van het beroepschrift te doen – vangt aan op de dag na verzending, niet op die van bestelling van de 'uitnodiging' daartoe, aldus de Centrale Raad op 4 maart 2003, JB 2003, 153.

Indien in het beroepschrift verwezen wordt naar de eerder ingediende bedenkingen en vervolgens een termijn voor het nader indienen van gronden wordt gevraagd, waarna die termijn wordt gegeven, maar vervolgens wordt overschreden, leidt dat niet tot niet-

ontvankelijkheid. De verwijzing naar de bedenkingen volstaat om te voldoen aan art. 6:5 Awb, aldus *AbRS* 23 april 2003, AB kort 2003, 325. Sommige rechtbanken vermelden echter in hun ontvangstbevestiging naar aanleiding van een pro forma beroepschrift reeds dat het enkele verwijzen naar de gronden van het bezwaarschrift niet wordt gezien als een toereikende motivering van het beroep.

Gang van zaken

De rechtbank die zich niet houdt aan de procesregeling bestuursrecht – i.c. ging het om een oproeping voor een zitting op een termijn korter dan zes weken, hetgeen op

de redenen waarom ik gedwongen
ben deze gegevens geheim te
houden ben ik om dezelfde redenen
gedwongen geheim
te houden...

bezwaar stuitte van belanghebbende – handelt mogelijk in strijd met beginselen van behoorlijke rechtspleging. Dit kan grond vormen voor vernietiging van zijn uitspraak, aldus CRvB 17 april 2003, *JB* 2003, 190. Hoewel de rechter geen regelgevende bevoegdheid heeft, verplichten genoemde beginselen hem er wel toe om te handelen in overeenstemming met een door hem opgestelde regeling (zelfbinding).

Art. 8:42 lid 1 Awb verplicht het bestuursorgaan om een verweerschrift in te dienen binnen vier weken nadat de rechtbank het beroepschrift heeft doorgezonden. Dat lukt nogal eens niet. De bepaling kan effectief worden omzeild door op basis van art. 8:58 Awb een nader stuk in te dienen, waartoe tot tien dagen voor de zitting gelegenheid bestaat, zo bevestigt de Afdeling in een uitspraak van 18 september 2003, *JB* 2003, 315. De Centrale Raad bevestigde in een uitspraak van 29 oktober 2002, *JB* 2003, 22 dat de wet aan het niet-indienen van een verweerschrift geen gevolgen verbindt. Anderzijds zijn er wel grenzen, zelfs voor het bestuursorgaan. Eerst bij dupliek in de mondelinge behandeling met een moeilijk EG-rechtelijk betoog komen werd niet toegestaan in CBB 4 maart 2003, *JB* 2003, 117.

Geheimhouding

Op grond van art. 8:45 Awb kan de rechtbank aan bestuursorganen, ook als zij géén partij bij het geding zijn, om inlichtingen of stukken vragen. Deze moeten aan zo'n verzoek voldoen, maar kunnen behoefte hebben aan geheimhouding. Daar dienen zij dan op grond van art. 8:29 lid 3 Awb om te vragen, waarna de geheimhoudingskamer daarover beslist. Acht deze de beperking van de kennisneming gerechtvaardigd, dan kan de rechter die over de zaak zelf oordeelt slechts van die stukken kennisnemen na toestemming van partijen; voor een voorbeeld CRvB 7 maart 2003, *JB* 2003, 154. Weigert appellant zijn toestemming dan kan dat 'tegen hem gebruikt worden', zo leert *AbRS* 23 juni 2003, *JB* 2003, 224.

De beslissing tot geheimhouding kan pas in hoger beroep tegen de einduitspraak worden bestreden. Gebeurt dat met succes, dan heeft dit 'tot gevolg dat aan appellant zowel tijdens de bezwaarprocedure als in beroep bij de rechtbank ten onrechte bepaalde informatie is onthouden, als gevolg waarvan naar het oordeel van de Raad een zodanige schending van een fundamenteel beginsel van bestuurs(proces)recht heeft plaatsgevonden, dat dit – onder gegroundverklaring van het

beroep – dient te leiden tot vernietiging van de aangevallen uitspraak en de bestreden besluiten'. Zo oordeelt de CRvB in een uitspraak van 4 april 2003 (*JB* 2003, 182, te vinden onder LJN nummer AF 8719). In een andere uitspraak van gelijke datum (LJN AF 9873) overweegt de Raad in dit verband tevens dat betrokkene geen toestemming tot kennisneming had gegeven in de zin van art. 8:29 lid 3 Awb. Deze omstandigheid lijkt echter niet werkelijk relevant, nu in de andere zaak van gelijke datum die toestemming wel was verleend maar de uitkomst niet anders was.

Argumentatieve fuik

In een uitspraak van 10 september 2003, *AB* 2004, 4, overwoog de Afdeling dat 'het standpunt dat het beroep niet-ontvankelijk is voorzover het een grond inhoudt die niet reeds in bezwaar werd aangevoerd, (...) geen steun (vindt) in het recht (...). Nu in dit geval de betrokken beroepsgrond direct verband houdt met datgene wat in de beslissing op bezwaar is overwogen, is er geen reden waarom de Afdeling niet mede op grondslag daarvan uitspraak zou kunnen doen'. In zijn noot suggereert Widdershoven dat de Afdeling de scherpe kantjes van de eerder, vooral in milieuzaken, streng toegepaste 'fuikgedachte' zou afhalen. Dat deze van de baan zou zijn, valt volgens hem echter niet te concluderen. In een Afdelingsuitspraak van 28 april 2004, *JB* 2004, 213, volgde een verdere relativering van de argumentatieve fuik: appellant kreeg nog de ruimte om pas in hoger beroep met een aan het EVRM ontleende argumentatie op de proppen te komen. Zie ook de uitspraak inzake de IPPC-richtlijn, hierna genoemd onder *Ambtshalve toetsing*.

Zelf afdoen

Bij sanctiebesluiten die een punitief karakter dragen, toetst de rechter in verband met art. 6 EVRM de evenredigheid van de straf volledige. Leidt die indringende toetsing tot de conclusie dat de sanctie onmatig is, dan geeft diezelfde volle toetsing respectievelijk de beperktheid van de discretionaire bevoegdheid bij het bestuursorgaan de ruimte aan de rechter om zelf in de zaak te voorzien. Zie

bijvoorbeeld Rb. Zutphen 31 januari 2003, JB 2003, 94, Rb. Rotterdam 20 mei 2003, JB 2003, 204 en AbRS 19 november 2003, AB 2004, 27. In het ontwerp voor de vierde tranche van de Awb is zelfs voorzien in een uitdrukkelijke verplichting voor de rechter om dan zelf in de zaak te voorzien.²

In de voortdurende bijstandsgeschillen tussen de gemeente Amsterdam en de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid hakte de Centrale Raad een knoop door, door niet alleen een kortingsbesluit te vernietigen wegens onvoldoende onderzoek, maar – gebruikmakend van de erkenning van de minister dat verder onderzoek toch niets zou opleveren – de zaak zelf af te doen door te bepalen dat de gekorte bedragen dienden te worden vergoed (CRvB 22 april 2003, JB 2003, 173).

Een besluit kan niet worden ‘verbeterd’ in het dictum van de uitspraak van de bestuursrechter, aldus de Afdeling in een uitspraak van 25 november 2003, JB 2004, 22. Art. 8:70 Awb somt de mogelijke beslissingen namelijk limitatief op en verzet zich tegen al te creatieve oplossingen.

Termijn nieuwe beslissing op bezwaar

Doet de rechter de zaak niet zelf af, dan zal het bestuursorgaan een nieuwe beslissing op bezwaar moeten nemen. Daarvoor geldt opnieuw de termijn van art. 7:10 Awb. Soms is voor een (na vernietiging nieuw) te nemen beslissing op bezwaar de uitkomst van een andere procedure van belang, die echter niet binnen die termijn voorhanden is. Hoe dan te handelen? In een Afdelingsuitspraak van 29 oktober 2003, JB 2004, 4 ging het om het bezwaar tegen de weigering door B en W van een bouwvergunning, waarvan het lot afhing van de beslissing die de gemeenteraad moest nemen op een bezwaar tegen diens weigering van een vrijstelling op grond van art. 19 WRO-oud. B en W verklaarden het bezwaar ongegrond vóórdat de gemeenteraad besliste. Dat mocht niet van de Afdeling, omdat dit in strijd werd geacht met de zorgvuldigheidseis van art. 3:2 Awb. Hoe het College de verplichting om een beslissing van de raad af te wachten in overeenstem-

ming had moeten brengen met de verplichting om tijdig op het bezwaar te beslissen, blijft onduidelijk.

Een week later oordeelde de Afdeling dat nu juist vanwege die gebondenheid aan de wettelijke beslistermijn het B en W niet vrijstond om het eindoordeel af te wachten in een civiele procedure, dat relevant werd geacht voor de vraag of in bezwaar alsnog een art. 19-vrijstelling verleend diende te worden; 5 november 2003, JB 2004, 11. In een uitspraak van 10 december 2003, JB 2004, 53, richtte het bezwaar zich tegen de verlening van een vergunning voor een bouwplan, dat kennelijk in strijd met het bestemmingsplan was. Het bezwaar werd gegrond verklaard, waarop B en W de verleende bouwvergunning introkken. Nadien – bij een later besluit – verleenden zij alsnog een bouwvergunning, na vrijstelling te hebben verleend op grond van art. 19 WRO-oud. De Afdeling oordeelt dat pas met dat tweede besluit de beslissing op bezwaar was voltooid (‘aan alle vereisten van art. 7:11, tweede lid Awb was voldaan’), omdat het eerste besluit nog geen beslissing op de oorspronkelijk bouw aanvraag bevatte. Spanning tussen de eis om een zorgvuldig besluit te nemen en de eis om dit tijdig te doen, was ook aan de orde in een uitspraak van de Centrale Raad van 29 oktober 2003, JB 2004, 26: laatstgenoemde eis gaat volgens de Raad voor.

Hoorplicht

Na vernietiging van een beslissing op bezwaar door de rechtbank kan van het opnieuw horen worden afgezien. Indien echter de nieuwe beslissing op bezwaar steunt op een nieuwe grondslag doet de hoorplicht van art. 7:2 Awb zich ten volle gelden (CRvB, 6 november 2002, AB kort 2003, 23).

Ambtshalve toetsing

In beginsel bepaalt het ingestelde beroep de omvang van het geschil. De rechter moet echter daarbuiten treden als voorschriften

*Kijk – wij hebben als
rechters in dit tijdschrift
ook geen zin om voor
anderen te denken.
Dok wij toetsen alleen
ambtshalve aan onze
CAO...*

van openbare orde in het geding zijn. Dat leidt tot de vraag welke voorschriften van openbare orde zijn en daarom ambtshalve moeten worden getoetst, dus ook zonder dat daarop een beroep is gedaan. Een greep uit de jurisprudentie van 2003 levert het volgende op.

Het feit dat zonder motivering is afgeweken van advies van een adviescommissie – hetgeen in strijd is met art. 7:13 lid 7 Awb – mag niet ambtshalve aan de uitspraak ten grondslag worden gelegd: genoemde bepaling is niet van openbare orde, aldus de Centrale Raad op 29 april 2003, *JB* 2003, 192. Wanneer in beroep het vertrouwensbeginsel niet wordt ingeroepen, treedt de rechtbank buiten het geschil als zij een besluit wegens strijd daarmee vernietigt: het beginsel is dus niet van openbare orde volgens de Afdeling in een uitspraak van 25 juni 2003, *JB* 2003, 226. Het voorschrift dat in bezwaar een volledige heroverweging moet plaatsvinden is niet van openbare orde, aldus de Afdeling op 17 september 2003, *JB* 2003, 299. De vraag of een bestuursorgaan bevoegd was om het bestreden besluit te nemen, dient de rechter wel ambtshalve te onderzoeken, aldus *AbRS* 26 november 2003, *JB* 2004, 46.

Art. 8:69 Awb is zelf van openbare orde: appèlrechters gaan zelf na – ambtshalve – of de lagere rechter binnen de grenzen van 8:69 lid 1 Awb is gebleven (CRvB 24 december 2003, *JB* 2004, 105). Ook is denkbaar dat de rechter in eerste aanleg het geschil te eng heeft uitgelegd. Ook dat is in strijd met 8:69 lid 1 Awb en dient in appèl ambtshalve te worden vastgesteld, aldus CRvB 25 februari 2003, *JB* 2003, 115.

Bij toetsing van een bouwplan aan het bestemmingsplan is het beeld ook niet altijd even helder. Eerder besliste de Afdeling dat deze toetsing ambtshalve diende plaats te vinden.³ Ook is wel geoordeeld dat ambtshalve toetsing niet aan de orde is, maar dat toetsing aan het bestemmingsplan wel kan plaatsvinden in het kader van ambtshalve aanvulling van de rechtsgronden.⁴ In *AbRS* 2 april 2003, *JB* 2003, 129 m.nt. Albers streden partijen wel over de vraag of een bestemmingsplanvoorschrift inzake de bouw van dakkappen bepaalde bebouwing toestond, maar oordeelde de rechtbank dat partijen

daarbij naar het verkeerde voorschrift keken, omdat getoetst diende te worden aan een voorschrift over het uitbreiden van woningen. Daarmee, zo oordeelde de Afdeling nu, was de rechtbank buiten het geschil getreden. Zie ook: *AbRS* 21 mei 2003, *AB* 2003, 324, met noot Nijmeijer, en laatstelijk: *AbRS* 14 januari 2004, *AB* 2004, 239. Nijmeijer concludeert dat de Afdeling om is en niet langer toestaat dat ambtshalve wordt getoetst aan het bestemmingsplan.⁵

Ook bij de vraag of EG-recht ambtshalve moest worden toegepast was het beeld lang onduidelijk. Aanvankelijk omzeilde de Afdeling de consequenties van de bedenkingen-fuik in milieuzaken door eerst in beroep aangevoerde gronden ontleend aan het EG-recht ambtshalve in de beoordeling te betrekken. Deze lijn is verlaten in een uitspraak van de Afdeling van 20 augustus 2003, *AB* 2003, 391 (m.nt. Widdershoven): ‘Het niet aanvoeren van een grond inzake de IPPC-richtlijn als bedenking, staat niet in de weg aan de rechterlijke beoordeling ervan nu het gaat om mogelijk rechtstreeks werkend EG-recht en afwijzing van die beoordeling tot schending van het effectiviteitsbeginsel zou kunnen leiden.’ Inmiddels heeft de Afdeling in een uitspraak van 2 maart 2004, *AB* 2004, 152 (met uitgebreide noot Widdershoven en Vermeulen) de deur gesloten voor ambtshalve toetsing aan het EG-recht.

Bij punitieve sanctiebesluiten is van belang dat de rechter ambtshalve dient te toetsen of aan de eisen van art. 6, lid 1 EVRM is voldaan, zo blijkt uit de al eerdergenoemde Afdelingsuitspraak van 19 november 2003, *AB* 2004, 27.

Per saldo lijkt de ambtshalve toetsing duidelijk op zijn retour. Des te belangrijker is het dus dat namens de burger nauwkeurig wordt geprocedeerd.

HOGER BEROEP

Van groot belang is de uitspraak van de Afdeling van 6 augustus 2003, *AB* 2003, 355 en *JB* 2003, 216 in de zaak Brummen. Voorheen kon een appelland die bepaalde beroepsgronden verworpen maar andere gehonoreerd zag, kiezen of hij in hoger beroep ging, dan wel een nieuwe beslissing op bezwaar zou afwachten, om dan na eventueel beroep alsnog zijn verworpen beroepsgronden in hoger beroep aan de orde te stellen. Die laatste mogelijkheid (de ‘Amicitia-lijn’) is er als gevolg van de Brummen-uitspraak niet meer. Indien de rechtbank bepaalde beroepsgronden expliciet heeft verworpen, kan niet gewacht worden met het hoger beroep; later alsnog (of nogmaals) aan de orde stellen van deze gronden stuit af op de formele rechtskracht. De lijn is overgenomen door de Centrale Raad in een uitspraak van 12 november 2003, *JB* 2004, 30. Zie uitvoeriger H.J.M. Besselink in *JBplus* 2004, 1 en C.L.G.F.H. Albers en R.J.N. Schlössels in *Gst.* 2003, 7197, p. 192 e.v. Een complicerende factor is dat het bestuursprocesrecht geen incidenteel appèl kent.⁶

De CRvB is iets soepeler, daar waar de niet appellerende partij wel punten aan de orde mag stellen die nauw verweven zijn met hetgeen de wel appellerende wederpartij aan de orde stelt. Maar dit kent zijn grenzen, zoals de uitspraak van de Raad van 2 maart 2004, *JB* 2004, 165 illustreert. De Raad overwoog dat van gedaagden ‘(...) in redelijkheid had mogen worden verwacht dat zij tegen het oordeel van de rechtbank zelf hoger beroep hadden ingesteld (...)’. Dit mocht daarom van hen worden verwacht, omdat uit de uitspraak van de rechtbank volgde dat het punt waarop zij in eerste aanleg ongelijk hadden gekregen, uitgaande van de uitspraak van de

rechtbank niet meer in de nadere besluitvorming kon worden betrokken.

VARIA

Procesbelang

Door tijdsverloop was de bestreden keurvergunning vervallen; het beroep werd vanwege het ontbreken van procesbelang niet-ontvankelijk verklaard (*AbRS* 12 februari 2003, *AB* 2003, 183).

Het feit dat een garagehouder van wie de APK-erkenning was ingetrokken nadien zijn bedrijf had gestaakt, betekent niet dat hij zijn procesbelang heeft verloren en hij die intrekking niet meer zou kunnen aanvechten; denkbaar was immers nog – volgens de Afdeling – dat hij om schadevergoeding zou kunnen verzoeken na vernietiging van het besluit, 5 november 2003, *JB* 2004, 8. Daarvoor is niet nodig dat hij reeds om schadevergoeding heeft gevraagd op de voet van art. 8:73 Awb, zoals de rechtbank Amsterdam dacht; zie *AbRS* 3 december 2003, *JB* 2003, 48.

Over dit onderwerp schreven J.C.A. de Poorter en B.W.N. de Waard een bijdrage in *Jbplus*.⁷

De CRvB (2 april 2003, *AB* 2003, 383, m.nt. De Graaf) vond een oplossing voor het 'uitspraakprobleem' in een geval waar tijdens de behandeling van het hoger beroep op initiatief van de raad een minnelijke regeling totstandkwam (en partijen elkaar over en weer ook voor wat betreft het griffierecht en de proceskosten finale kwijting gaven), maar waarbij het hoger beroep niet werd ingetrokken: de Raad concludeerde dat geen sprake meer was van procesbelang en dat appelland niet-ontvankelijk was. Art. 8:44 Awb houdt wel rekening met de mogelijkheid een minnelijke regeling te treffen, maar regelt niet de beëindiging van de procedure. De noot-

schrijver gaat in op de problematiek van formele rechtskracht en 4:6 Awb voor het geval de getroffen regeling door een partij niet wordt nagekomen.

Voorlopige voorziening

Sinds 1 april 2002⁸ kan de rechter bij vernietiging van een besluit ook een voorlopige voorziening treffen ter overbrugging van de periode totdat het bestuursorgaan een nieuw besluit heeft genomen. De bodemrechter bepaalt dan tevens het tijdstip, waarop die voorziening vervalt, zo schrijft art. 8:72 lid 5 Awb voor. Als naderhand behoefte blijkt te bestaan aan een verlenging van de werkingsduur van die voorlopige voorziening, dan is de aangewezen weg het vragen van herziening van de uitspraak van de rechter op grond van art. 8:88 Awb, zo leert *AbRS* 9 april 2003, *JB* 2003, 144.

In *AbRS* 19 februari 2004, *JB* 2004, 148, m.nt. Stroink kwam aan de orde de situatie dat de rechter in eerste aanleg na vernietiging zo'n voorziening had getroffen en later – zelfs hangende hoger beroep – als voorzieningenrechter bij nadere voorziening deze nog met een dwangsom had versterkt. De Afdeling lijkt dat laatste toe te staan, hoewel goed te bepleiten valt dat als de bodemprocedure eenmaal in hoger beroep is aangeland, slechts de Voorzitter van de Afdeling tot zo'n aanvulling bevoegd zou zijn geweest. Nog opvallender is dat de Afdeling het hoger beroep ongegrond verklaart, maar gelijktijdig wel zelf weer de voorlopige voorziening

treft dat de eerder voorlopige voorziening van de voorzieningenrechter wordt 'opgeheven', omdat het bestuursorgaan naar het oordeel van de Afdeling daaraan inmiddels had voldaan. Het lijkt erop dat nu toch in enige mate hoger beroep tegen een voorlopige voorziening mogelijk wordt.

WETGEVING

Hiervoor kwamen al aan de orde de invoering van de mogelijkheid van het rechtstreeks beroep per 1 september 2004, de Wet elektronisch bestuurlijk verkeer die in werking trad op 1 juli 2004 en de Wet uniforme voorbereidingsprocedures die per 1 januari 2005 als het goed is in werking zal treden. Die laatste datum is ook de beoogde datum voor de invoering van belastingrechtspraak in twee feitelijke instanties.⁹ Op langere termijn valt op procesrechtelijk gebied nog te verwachten een wetsvoorstel 'aanpassing bestuursprocesrecht', dat nog voor het einde van het jaar is aangekondigd.¹⁰ Dit zal voorzien in een verruiming van de mogelijkheden tot definitieve geschilbeslechting, de invoering van de bestuurlijke lus en een verruiming van de mogelijkheid om met art. 6:22 Awb bepaalde verzuimen te passeren. Verder ligt, naast de al genoemde mogelijkheid van een regeling met betrekking tot het incidenteel hoger beroep, mogelijk nog in het verschiet een regeling inzake het beroep bij niet-tijdig beslissen. ●

NOTEN

¹ Advocaten bij Pot Jonker Advocaten, Haarlem.
² Zie art. 8:72a van het wetsvoorstel TK 29 702, nrs. 1-4.
³ *AbRS* 19 oktober 1998, *AB* 1999, 163.
⁴ *AbRS* 8 augustus 1996, *AB* 1996, 481 (m.nt. Van Buuren); *JB* 1996, 198 (m.nt. Heldeweg).

⁵ A.G.A. Nijmeijer, 'Het bestemmingsplan en de bouwvergunning. Een niet-ambtsshalve door de bestuursrechter te toetsen relatie', *Jbplus*, 2004, nr. 3, p. 186 e.v.
⁶ Daar wordt blijkens een brief van het Kabinet aan de Tweede Kamer wel op gestudeerd, TK 29 279, nr. 16.

⁷ 'Het procesbelang in bestuursrechtelijke procedures', *Jbplus* 2003, nr. 3, p. 105 e.v.
⁸ Inwerkingtreding Eerste evaluatiewet Awb, *Staatsblad* 2002, 53.
⁹ Wetsontwerp 29 251.
¹⁰ In de in noot 6 genoemde brief.